

Asia: VN/29126/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi valtioneuvoston asetuksiksi (teollisuuspäästädirektiivi)

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne hallituksen esitysluonnoksesta ja asetusluonnoksista lausuntokoosteen laatimista varten

Esitetty muutos vaikuttaa MTK-Satakunnan alueen maatalousyrittäjiin. Tuomme esiin huomiot, jotka ovat nousseet alueemme näkökannalta oleellisiksi.

Esityksen tavoitteena on panna täytäntöön Euroopan unionin teollisuuspäästädirektiivin muutos, jolla laajennetaan direktiivin soveltamisalaa koskemaan aiempaa suurempaa osaa sika- ja siipikarjatuotannosta. Ympäristövaikutusten hallinnan parantaminen on sinänsä perusteltu tavoite. Samalla on kuitenkin välttämätöntä varmistaa, että toimeenpano toteutetaan tavalla, joka on ennakoitava, oikeasuhtainen ja taloudellisesti kestävä myös maatalousyrittäjien näkökulmasta.

Ehdotetut muutokset merkitsevät huomattavaa muutosta nykyiseen sääntelyjärjestelmään erityisesti niiden tilojen osalta, jotka toimivat tällä hetkellä kuntien ilmoitusmenettelyn piirissä ja jotka siirtyisivät jatkossa direktiivieläinsuojiksi sekä valtion lupaviranomaisen toimivaltaan. Muutos kohdistuu pääosin toimiviin, jo olemassa oleviin tiloihin, jotka ovat tehneet investointeja voimassa olevan sääntelyn puitteissa.

Jatkossa direktiivin soveltamisraja pohjautuu direktiivieläinyksiköihin ja yhdistelmätiloilla otetaan huomioon kaikki eläintyytit. Tämä muuttaa olennaisesti sääntelyn kohdentumista erityisesti yhdistelmätiloilla, kananmunantuottajilla ja niillä tiloilla, joiden tuotantorakenne on kehittynyt vaiheittain. Eläinyksikkökertoimia ei ole vielä kaikille eläintyypeille, ja Suomen tulisi pyrkiä vaikuttamaan EU-tasolla, jotta tuotantoa paremmin kuvaavia kertoimia tulee enemmän käyttöön.

Jotta sääntely olisi ennakoitavaa, direktiivieläinyksiköiden laskentasäännöt tulee määritellä mahdollisimman yksiselitteisesti. On merkityksellistä, että jatkossakin laskennassa käytetään tapaa emakko porsaineen. Lisäksi on tärkeää, että maatalousyrittäjillä on tosiasiallinen mahdollisuus saada viranomaiselta ennakkokannanotto tai sitova tulkinta siitä, ylittääkö toiminta direktiivikynnyksen. Tämä on välttämätöntä investointien ja tuotannon pitkäjänteisen suunnittelun kannalta.

Merkittävä osa direktiivin soveltamisalaan siirtyvistä sika- ja siipikarjatiloihin toimii tällä hetkellä kuntien ilmoituspäätösten nojalla. Kyseinen menettely on ollut hallinnollisesti kevyt, kustannuksiltaan kohtuullinen ja paikalliseen viranomaisyhteistyöhön perustuva. Siirtyminen valtion lupaviranomaisen käsiteltäväksi merkitsee useille tiloille tarvetta ympäristöluvan/ilmoituspäätöksen muuttamiseen tai uuden luvan hakemiseen sekä samalla korkeampia lupamaksuja ja valvontamaksuja.

On tärkeää, ettei direktiivieläinsuojaksi siirtyminen johda automaattisesti välittömään lupamuutoksen hakemiseen tilanteissa, joissa toiminta ei muuten muutu eikä ympäristöriski kasva. Lupamuutoksen tulisi ensisijaisesti tapahtua seuraavan toiminnan olennaisen muutoksen tai luvan tarkistamisen yhteydessä. Lisäksi pelkää sääntelyaseman muutoksesta aiheutuvat lupamaksut ja valvontamaksut tulee olla siirtymävaiheessa maatalousyrittäjille kustannuksettomia tai merkittävästi, vähintään 90 %, alennettuja.

Direktiivin soveltamisalaan kuulumisen lisää tilojen raportointivelvoitteita ja tietojen julkisuutta. Tämä koskee muun muassa tarkkailutietoja, tarkastusten yhteenvetoja ja ympäristötietojen julkaisemista viranomaisjärjestelmissä. Vaikka avoimuus on lähtökohtaisesti hyväksyttävä tavoite, maataloustuotannossa on huomioitava yritystoiminnan luottamuksellisuus sekä riski tietojen väärintulkinnasta. Huomioitavaa on myös, että julkiset tiedot eivät saa sisältää tietoja, jotka voivat aiheuttaa haavoittuvuutta esimerkiksi huoltovarmuuden heikentämistarkoituksessa tehtävälle hybriditoiminnalle. Ehdotamme, että tarkastusten yhteenvedon julkisuus toteutetaan, kuten nykyisin, eli tiedot ovat saatavissa tietopyynnöllä. Näin pystytään tarvittaessa havaitsemaan tai jäljittämään mahdolliset uhkaavissa tarkoituksessa tehdyt tietopyynnot.

Raportointivelvoitteiden tulee rajoittua tietoihin, jotka ovat aidosti merkityksellisiä. Päällekkäinen raportointi eri viranomaisille ei ole hyväksyttävää, ja tietojen toimittamisessa on noudatettava periaatetta, jonka mukaan sama tieto kerätään vain kerran ja sitä hyödynnetään useissa viranomaisprosesseissa. Raportointivelvollisuus tulee rakentaa siten, että maataloilla on mahdollisuus suoriutua raportointivelvollisuudesta ilman, että raportointia varten tarvitaan ulkopuolista konsulttia, joka kasvattaa tiloille kohdistuvia kustannuksia.

Direktiivin mukaisen yhdistämissäännön tarkoituksena on estää toiminnan keinotekoinen pilkkominen sääntelyn kiertämiseksi. Yhdistämissäännön soveltamisalalla tulee määritellä selkeästi siten, ettei tavanomainen ja hyväksyttävä maatalouden tuotantorakenne tai osaomistajuus johda automaattisesti tulkintaan toimintojen yhdistämisestä. Maatalousyrittäjille on myös

turvattava mahdollisuus saada ennakkotulkinta yhdistämissäännön soveltumisesta yksittäistapauksissa.

Esityksessä todetaan, ettei direktiivin toimeenpanon kokonaiskustannuksia voida vielä täysimääräisesti arvioida, koska eläinsuojia koskevat EU:n toimintasäännöt ovat vasta valmistelussa. Tämä luo merkittävää epävarmuutta tiloille, joiden investointihorisontti on pitkä ja joiden taloudellinen liikkumavara on rajallinen.

On keskeistä, että tulevien toimintasääntöjen toimeenpanossa hyödynnetään täysimääräisesti mahdollisuutta poiketa vaatimuksista silloin, kun niiden noudattaminen aiheuttaisi suhteettoman suuria kustannuksia saavutettaviin ympäristöhyötyihin nähden. Sääntelyn ei tule sitoa tiloja yksittäisiin teknologiaratkaisuihin. Uusien vaatimusten voimaantuloon on liitettävä riittävät siirtymäajat (vähintään viisi vuotta), jotta tiloilla on tosiasiallinen mahdollisuus sopeutua muutoksiin.

Sika- ja siipikarjatilojen laajempi sisällyttäminen teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan on rakenteellinen muutos, jolla on huomattavia vaikutuksia alkutuotannon toimintaedellytyksiin. Muutoksen hyväksyttävyyys ja onnistuminen edellyttävät, että toimeenpano on ennakoitavaa, hallinnollisesti kevyttä ja taloudellisesti oikeasuhtaista. Mikäli nämä periaatteet eivät toteudu, on olemassa riski, että sääntely heikentää alueemme sika- ja siipikarjatuotannon kilpailukykyä ja investointihalukkuutta ilman vastaavaa ympäristöhyötyä.

MTK-Satakunta ry. puolesta

Terhi Löfstedt

Toiminnanjohtaja

MTK-Satakunta

Virve Hindström

Asiantuntija

MTK-Satakunta

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 5–67 § sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 72–82 a § sekä niiden perusteluihin (7 luku Direktiivilaitoksen lupaharkinta)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 85 a–85 c § sekä niiden perusteluihin (tietopalvelut)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 110 a–110 e § sekä niiden perusteluihin (direktiivieläinsuojat)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 123–212 § sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykälään 232 b § ja siirtymäsäännöksiin sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne vaikutusarviointeihin (HE-luonnoksen luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

-

Muut kommenttinne hallituksen esityksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelusta annettuun valtioneuvoston asetukseen ehdotettuihin muutoksiin

-

Kommenttinne ehdotettuihin muihin asetusmuutoksiin: valtioneuvoston asetus suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta, valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta ja valtioneuvoston asetus titaanidioksidia tuottavien laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista

-

Menettely niiden kunnan ilmoitusmenettelyssä olevien eläinsuojien osalta, jotka jatkossa kuuluisivat teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan: hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty, kyseiset eläinsuojat siirtyisivät valtion lupamenettelyn piiriin, jolloin menettely olisi yhdenmukainen kaikille teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalassa oleville eläinsuojille. Vaihtoehtoisena ratkaisuna voisi olla kyseisten eläinsuojien jääminen kunnan ilmoitusmenettelyn piiriin tai kaikkien direktiivin soveltamisalaan kuuluvien eläinsuojien siirtäminen valtion ilmoitusmenettelyn piiriin. Mikä olisi teidän kantanne asiaan ja perustelut kannallenne?

-

Löfstedt Terhi

MTK-Satakunta

Hindström Virve
MTK-Satakunta